

ун-т «Львівська політехніка», 2002. — 334 с.

4. Післядипломна педагогічна освіта України: сучасність і перспективи розвитку: наук.-метод. посіб. / За заг. ред. В. В. Олійника, Л. І. Даниленко. — К.: Міленіум, 2005. — 230 с.: іл.

5. Сігаєва Л. Є. Підвищення кваліфікації фахівців як складова неперервної професійної освіти / Л. Є. Сігаєва // Неперервна професійна освіта / За ред. І. А. Зязюна. — К.: Віпол, 2000. — С. 319—363.

6. Сігаєва Л. Є., Гордієнко М. Г. Вміння й навички самостійної роботи у професійному становленні дорослої людини: навч.-метод. посіб. — К.: ЕКМО, 2007. — 167 с.

7. Savicevic D. Modern conceptions of andragogy / D. Savicevic // A European framework. Studies in the Education of Adults. — 1991. — Vol. 23. — № 3. — P. 209—231.

В результате психолого-педагогического анализа автор дает определение понятию «андрагогика», «андрагогический подход», «непрерывное образование». В статье автором проанализирован андрагогический подход к подготовке специалистов парикмахерского искусства.

Ключевые слова: андрагогика, андрагогический подход, непрерывное образование.

As a result of studying psychological and pedagogical analysis the author makes definition of concepts, andragogics, androgogicheskyy approach, continuous formation. The author examines formation throughout all life, and also examines androgogicheskyy approach by preparation of experts.

Key words: andragogics, androgogicheskyy approach, continuous formation.

Стаття надійшла до редакції 25.07.2010 р.

ДК :378:001.895

Козак Л. В.,
м. Київ

Інновації в системі вищої педагогічної освіти: теоретичний аспект

У статті розглядаються загальні проблеми педагогічної інноватики. Автор здійснює короткий екскурс в історію походження і розвитку терміна «інновація»; аналізує сутність понять теорії педагогічної інноватики; окреслює труднощі поширення педагогічних інновацій; розкриває особливості педагогічних інновацій у системі вищої педагогічної освіти.

Ключові слова: система вищої педагогічної освіти, інновація, освітня інновація, педагогічна інновація, інноваційна діяльність, інноваційний процес, інноваційна система, інноваційне навчання, інноваційна педагогічна технологія.

Сьогодні освіта — це висока загальнолюдська, особистісна і державна цінність, стартовий майданчик теперішніх і майбутніх успіхів суспільства, держави і кожної особистості.

«Саме освіта й наука можуть забезпечити інноваційний розвиток суспільства, й у цьому розумінні освіта стає інноваційною, тобто такою, що постійно перебуває в процесі зміни змісту, методів і результатів, відповідно випереджаючи потреби трансформаційного суспільства», — зазначає професор В. О. Огнев'юк [6, 7].

Отже, цілком закономірним є прийняття державою низки нормативно-правових документів, які визначають пріоритетні інноваційні напрями науки, техніки та освіти, а саме: законів України «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002 р. № 40-IV; «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» від 01.2003 р. № 433-IV; положення Міністерства освіти і науки України «Про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності» від 07.11.2000 р. № 522.

Одним з пріоритетних напрямів розвитку системи вищої педагогічної освіти в Україні є посилення і поглиблення інноваційних процесів у сформованому освітньому середовищі, підготовка педагога, «відкритого» до нового, творчо й системно мислячого, мобільного,

Козак Л. В., 2010

спроможного до ефективної професійної діяльності в умовах інноваційної освіти, здатного до неперервної освіти у формуванні професійної майстерності.

Оновлення сучасної системи освіти і педагогічної науки визначило необхідність дослідження питання педагогічної інноватики як особливої галузі наукового знання. На сьогодні досліджено низку важливих аспектів педагогічної інноватики, зокрема, з філософії інноваційної освіти (В. П. Андрущенко, І. А. Зязюн, В. Г. Кремень, В. О. Огнев'юк); теорії загальної інноватики (Х. Барнет, Дж. Бассет, Д. Гамільтон, Р. Девіс, М. І. Лапін, В. Я. Ляудіс, У. Уолкер, Р. Хейвлок та ін.); світової та вітчизняної педагогічної інноватики (К. Ангеловські, Х. Білл, М. С. Бургін, В. І. Загвязинський, М. М. Іванов, М. В. Кларін, А. Ніколс, В. Ф. Паламарчук, С. Д. Поляков, Н. Р. Юсуфбекова та ін.); управління інноваційними процесами (В. С. Лазарев, М. М. Поташник, В. П. Стельмашенко та ін.); теорії та практики інноваційної педагогічної діяльності (І. В. Гавриш, Л. І. Даниленко, Н. В. Кузьміна, Л. С. Подимова, О. В. Попова, В. А. Сластьонін, М. М. Скаткін та ін.); інноваційних педагогічних технологій (І. М. Богданова, В. І. Євдокимов, М. В. Кларін, І. Ф. Прокопенко, О. М. Пехота, Г. К. Селевко, С. О. Сисоева та ін.).

Метою статті є аналіз категорій педагогічної інноватики та висвітлення особливостей інновацій у системі вищої педагогічної освіти.

Термін «інновація» (*in* — в, *novus* — новий) має латинське походження і в перекладі означає оновлення, зміну, введення чогось нового, процес упровадження наукової ідеї в практику.

Ще Френсіс Бекон, один з найбільших ерудитів сімнадцятого століття, сучасник Галілея і попередник Ньютона в трактаті «Дослідження і повчання етичні і політичні» виділив спеціальний розділ «Про нововведення» [12]. Саме в цій роботі слова Ф. Бекона прозвучали пророче: «Хто не хоче застосовувати нові засоби, повинен чекати нових бід».

Більшість дослідників (К. Ангеловські, Л. Подимова, О. Попова, В. Сластьонін) вважають, що поняття «інновація» вперше було введено до наукового обігу в культурології XIX ст. і трактувалося як проникнення елементів однієї культури в іншу. Це його значення і дотепер зберігається в етнології.

На початку XX ст., коли почала інтенсивно розвиватися нова галузь технічного знання — наука про технічні нововведення у сфері

ріального виробництва, під інновацією стали розуміти нововведення.

Набув найбільш послідовним з піонерів теорії інновації був російський вчений, економіст, мислитель XX ст. Йосиф Шумпетер.

У своїх роботах «Теорія економічного розвитку» (1912) і «Капіталізм, соціалізм і демократія» (1942) Шумпетер зазначає, що інновація є головним джерелом прибутку: «Без розвитку немає прибутку, без прибутку немає розвитку». Таким чином, прибуток починає з інновації.

Систематичне вивчення інновацій в освіті почалося наприкінці 50-х рр. XX ст. у США та Західній Європі у дослідженнях американських і англійських учених (Дж. Бассет, Д. Гамільтон, Р. Хейвлок та ін.), які насамперед розглядали проблеми управління інноваційними процесами.

На початку 90-х рр. XX ст. з'явилися перші дослідження з проблем інноваційної педагогічної діяльності (В. Загвязинський (1990), Н. Юсуфбекова (1991), С. Поляков (1993)), в яких здійснено спробу зробити єдиний категоріальний апарат нового наукового напрямку.

Вживаємося на визначенні інновації (нововведення) як педагогічної категорії.

Найстарішим вважається термін, який визначив Е. М. Роджерс. За Е. М. Роджерсом, нововведення — це ідея, яка є новою для певної особи.

Американці Білл і Болен визначають нововведення як зміну, що відбувається у собі не тільки зміну матеріалу, але й комплекс змін у погляді на його використання; німець Найгоф — як процес, що починається ідеєю та впливає на зміни, завершуючись або їх відмовою, або їх запереченням з боку споживачів. У «Загальній російській енциклопедії» інновацію визначають як новітнє нововведення, практичне використання технічних і технологічних досягнень, зазначає сербська вчена К. Ангеловські, підкреслюючи відповідність позицій науковців у питаннях визначення поняття «інновація» [1, 37]. При цьому К. Ангеловські, розглядаючи поняття «педагогічна інновація», «педагогічне нововведення», «інноваційна педагогічна діяльність» як синонімічні, визначає їх як «зміни, здійснені на удосконалення та розвиток виховання й освіти» [Там само].

Визначені поняття розглядаються як тотожні і в російській педагогічній інноватиці. Проте більшістю російських науковців (Лоренсов, М. Поташник, О. Хомерики [19], В. Сластьонін,

Л. Подимова [16] та ін.) трактується інакше, ніж сербською вченою

Під «педагогічною інновацією», «педагогічним нововведенням» «інноваційною педагогічною діяльністю» російські науковці розуміють комплексну діяльність, спрямовану на створення (народження, розробку), використання й розповсюдження нових (новацій) у педагогічній теорії та практиці.

У науковій літературі розрізняють також поняття «новація», або «новий засіб», та «інновація» («нововведення»). Новація — це сам засіб (новий метод, методика, технологія, програма тощо), а інновація — процес його освоєння. Цієї думки дотримуються С. Поляков [12], М. Поташник [19], П. І. Третьяков [17].

Українські дослідники подають своє тлумачення названих вище категорій. Так, на думку О. Попової, «результатом упровадження педагогічних новацій є локальні поліпшення якості навчально-виховного процесу, а педагогічні інновації приводять до кардинального реформування останнього» [13, 12].

В. Ф. Паламарчук новацію вважає результатом (продуктом) творчого пошуку особи або колективу, що відкриває принципово нове в науці і практиці, інновацію — результатом породження, формування і втілення нових ідей. Саме втілення нових ідей є ознакою, за якою відрізняють інновації від власне новацій: якщо педагог відкриває принципово нове, то він новатор, якщо трансформує наукову ідею у практиці — інноватор [9, 5].

Як бачимо, одні автори переконані, що інновацією можна вважати лише те нове, яке має своїм результатом кардинальні зміни у певній системі, інші зараховують до цієї категорії будь-які, навіть незначні нововведення.

Що стосується педагогічної інноватики, то деякі визначення авторів є досить загальними і не відображають суттєві ознаки, які вирізняють інновації серед інших явищ і процесів, притаманних сучасній системі освіти [19; 16]. Водночас деякі визначення мають локальний характер, їх автори намагаються визначити присутність якості, властиві саме інноваціям у педагогічному середовищі [13], а деякі з визначень вимагають більш чіткого формулювання [1; 9].

Заслугою на увагу визначення, запропоноване академіком В. Г. Кременем, «інновація — не лише нововведення, а й здатність до нового мислення, до переосмислення існуючих теорій, сталих істин, правил та норм поведінки в науці, освіті, політиці, культурі тощо». Жодне нововведення не відбудеться, якщо мислення саме не буде інноваційним [18, 26].

Відомо погоджуючись з думкою В. Г. Кременя, зазначимо, що інноваційне мислення — це творче мислення, що приводить до нових результатів. Сьогодні інноваційне мислення стає провідним критерієм професіоналізму і громадянської відповідальності особистості.

Варто звернути увагу і на поняття «інноваційне навчання». Сьогодні у науковій літературі інноваційне навчання трактується як процес і результат навчальної та освітньої діяльності, що стимулює інноваційні зміни в культурі, соціальному середовищі. Воно спрямоване на формування готовності особистості до динамічних змін у соціумі за рахунок розвитку здібностей до творчості, нестандартних форм мислення, а також здатності до співробітництва з іншими людьми [3, 339].

Таким чином, можемо зробити висновок, що в педагогіці інновацію варто розглядати як реалізоване нововведення в освіті — у змісті, методах, прийомах і формах навчальної діяльності та виховання особистості (методиках, технологіях), у змісті та формах організації управління освітньою системою, що суттєво підвищує якість, ефективність та результативність навчально-виховного процесу.

У педагогічній літературі також існує поняття «освітня інновація». Однією з цього приводу є позиція Л. І. Даниленко, яка вважає найбільш розрізняти поняття «освітня інновація», «педагогічна інновація», «науково-виробнича інновація» та «соціально-економічна інновація». Освітня інновація, на її думку, є нововведенням, що включає педагогічну, науково-виробничу та соціально-економічну складові. При цьому педагогічна інновація розуміється Л. І. Даниленко як «нововведення в навчальному й виховному процесі, науково-виробнича інновація — «нововведення у галузі розробки сучасних матеріально-технічних пристроїв для закладів і установ освіти», соціально-економічна інновація — «нововведення в економічному та економічному забезпеченні системи освіти» [7, 97].

Таким чином, узагальнюючи зазначене вище, доходимо логічного висновку, що суттєвою відмінністю освітніх та педагогічних інновацій є рівень узагальнення і розповсюдження інноваційного свідку.

Базисним поняттям, співвідносним з інноваціями в освітньому середовищі, є «інноваційна діяльність» (або «інноваційна освітня діяльність», «інноваційна педагогічна діяльність»), що трактується

— «діяльність, яка виявляється у внесенні в освітню практику нових ідей, методик, технологій, відмові від навчальних штампів, служить оновленню змісту сучасної для творчості вчителя» [15, 55]; технології, пропонує нові можливості для творчості вчителя» [15, 55]; технології, пропонує нові можливості для творчості вчителя» [15, 55];

— «цілеспрямована педагогічна діяльність, орієнтована на зміну й розвиток навчально-виховного процесу з метою досягнення вищих результатів, одержання нового знання, формування якісно іншої педагогічної практики» [3, 248];

— «процес, що своїм характером, а також результатом свідчить про здатність суб'єктів освітньої діяльності до генерації ідей, їх втілення, аналізу моніторингових даних та продукування нової педагогічної ідеї, оприлюднення результатів, а також забезпечення умов для реалізації нових ідей у систему освіти» [10, 124].

Слід зазначити, що важливим чинником інноваційної діяльності є вміння знайти в суспільно значущих цілях нововведення власну мету. Привласнена мета активізує інноваційну діяльність педагога, сприяє ефективному процесу та результату [10, 122].

У педагогічній науці має місце також використання терміна «інноваційний процес», зміст якого В. М. Полонський трактує таким чином: «Мотивований, цілеспрямований і усвідомлений процес зі створення, освоєння, використання і розповсюдження сучасних (або осучаснених) ідей (теорій, методик, технологій тощо), актуальних та адаптованих до даних умов і таких, що відповідають певним критеріям» [11, 12].

Загалом під інноваційним процесом розуміється комплексна діяльність зі створення (розробки), освоєння, використання і поширення нововведень [19, 7].

А. Моїсєєв, А. Капто, А. Лоренсов, О. Хомерики розуміють інноваційний процес і як сукупність окремих інновацій (нововведень), кожна (кожне) з яких може також розумітися як окремих, приватний інноваційний процес [5, 49].

Окрім розглянутих, у теорії педагогічних інновацій широко вживаним є поняття «інноваційна система», яка розглядається як «педагогічна система, результатом функціонування якої є новітні ідеї та оригінальний досвід» [8, 5].

Розглядаючи інноваційну освіту у вищій школі з точки зору системного підходу і інноваційного цілепокладання, правомірно говорити про системно-цільовий підхід при розгляді інноваційної системи освіти. Російський дослідник В. С. Лазарєв пише: «Інноваційна система — це сукупність особливим чином пов'язаних

між собою ідей змін, людських, матеріально-технічних, інформаційних, нормативно-правових і інших компонентів, процесів спрямованих змін в педагогічній системі навчального закладу, а також результатів цих змін» [4].

Інновації у змісті освіти, її парадигмах закономірно вимагають відповідного оновлення технологій. Останнім часом у сучасній педагогічній літературі набув поширення термін «інноваційна педагогічна технологія», сутність якого деякі автори тлумачать як підвищення ефективності всього навчально-виховного процесу. Так, Л. І. Даниленко під інноваційними педагогічними технологіями розуміє «якісно нову сукупність форм, методів і засобів навчання, виховання й управління, яка привносить суттєві зміни у результат педагогічного процесу» [2, 55].

О. В. Попова пропонує власне трактування цієї дефініції та розглядає її як комплексний, інтегрований процес, що включає суб'єктів, ідеї, способи організації інноваційної діяльності та забезпечує результативність нововведення [14, 60].

Вивчення досвіду вищої педагогічної школи в Україні дає змогу поділити низку тенденцій розвитку педагогічних технологій: зростання діагностичності, соціально-ігрової контекстності, практичності, моделювання професійних ситуацій, модульності, підвищення ролі творчої індивідуальності педагога. У практиці вищої школи ефективно використовуються такі інноваційні технології: проєктні, інформаційні, проблемні, інтерактивні, ігрові, інтегровані, комплексні тощо.

У той же час сьогодні існує проблема універсальних методологічних підходів до вироблення та впровадження інновацій в системі вищої педагогічної освіти. Це, в свою чергу, вимагає розробки моделі інноваційного освітнього середовища ВНЗ та відповідної технології, орієнтованої на новизну інформації та різноманітні види творчої, аналітичної, розвивальної, творчої діяльності.

Серед форм організації навчального процесу, що успішно використовуються у ВНЗ, виділимо такі: наукове забезпечення навчання з відповідними інформаційними технологіями; впровадження в лекційні курси методології та методики науково-дослідницького пошуку; виконання індивідуальних навчально-дослідницьких завдань; системне поєднання аудиторних і позааудиторних занять у єдиний навчально-виховний комплекс; впровадження роботи студентських наукових гуртків на пошук і творче освоєння інноваційних ідей вітчизняної та світової науки і практики;

використання підсумкових щорічних науково-практичних вузівських, міжвузівських, міжнародних конференцій, днів науки та інших форумів для системного аналізу та оцінювання проведеної роботи за певний період з огляду на її інноваційний характер.

Насамкінець зазначимо, що упровадження інновацій в системі вищої педагогічної освіти (ідей, проектів або технологій) часто наштовхується на різні перешкоди, як зовнішні (соціальні, організаційні, методичні, матеріально-технічні), так і внутрішні (небажання, боязнь, невпевненість тощо), що заважають освітянину досягати нових, більш якісних результатів у професійній діяльності.

Підсумовуючи вищевикладене, ми дійшли таких висновків:

- інновації в системі вищої педагогічної освіти є показником її реформування й активного розвитку;

- інноваційна діяльність — це насамперед творча діяльність викладача, управлінця, науковця, педагогічного колективу, спрямована на підвищення ефективності та якості навчально-виховного процесу, становлення майбутнього педагога як активного суб'єкта змін та інновацій, здатного до самостійної ініціації та реалізації інноваційної діяльності;

- невирішеною залишається проблема упорядкованості та строгості використання термінології педагогічної інноватики, що, на нашу думку, пояснюється процесом становлення нової галузі педагогічної науки;

- впровадження інновацій в систему вищої педагогічної освіти вимагає відповідного теоретико-методологічного обґрунтування.

Проведене дослідження не вичерпує усіх аспектів зазначеної проблеми. Подальшим напрямом перспективних наукових розвідок автора є ґрунтовний аналіз специфіки інноваційної діяльності викладача вищого навчального закладу.

Література

1. Ангеловски Крсте. Учителя и инновации : кн. для учителя / Крсте Ангеловски ; пер. с макед. — М. : Просвещение, 1991. — 159 с.
2. Даниленко Л. І. Теоретико-методологічні засади управління інноваційною діяльністю в загальноосвітніх навчальних закладах : дис. ... докт. пед. наук : 13.00.01 / Л. І. Даниленко. — К., 2005. — 418 с.
3. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : навч. посіб. / І. М. Дичківська. — К. : Академвидав, 2004. — 352 с.
4. Лазарев В. С. Системное развитие школы / В. С. Лазарев. — М. : Педагогическое общество России, 2002. — 58 с.

5. Моисеев А. М., Капто А. Е., Лоренсов А. В., Хомерики О. Г. Введение во внутришкольное управление / Под общ. ред. М. Моисеева. — М. : Новая школа, 1998. — 232 с.
6. Огнев'юк В. О. Інноваційна освіта як фактор інноваційного розвитку суспільства / В. О. Огнев'юк // Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. Серія «Теорія культури і філософія науки». — Х.; Житомир, 2003. — № 598: Філософські проблеми науки, освіти та культури постмодерну. — С. 5—12.
7. Освітній менеджмент : навч. посіб. / За ред. Л. Даниленко, Л. Карамушки. — К. : Шкільний світ, 2003. — 400 с.
8. Остапчук О. Методологія інноваційних процесів — крок до розуміння сутності / О. Остапчук // Рідна школа. — 2004. — Листопад. — С. 3—6.
9. Паламарчук В. Ф. Інноваційні процеси в педагогіці / В. Ф. Паламарчук // Педагогічні інновації в сучасній школі. — К. : Освіта, 1994. — С. 5—9.
10. Педагогіка вищої школи : словник-довідник / Упор. О. О. Фунтікова. — Запоріжжя : ГУ «ЗІДМУ», 2007. — 404 с.
11. Полонский В. М. Инновации в образовании (методологический анализ) / В. М. Полонский // Инновации в образовании. — 2007. — № 2. — С. 4—13; 2007. — № 3. — С. 4—12.
12. Поляков С. Д. Педагогическая инноватика: от идеи до практики / С. Д. Поляков [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://www.znu.edu.ua/modules/article/trackback.php/234>
13. Попова О. В. Інновації в сучасній педагогічній теорії та практиці // Педагогіка та психологія : зб. наук. пр. / За заг. ред. акад. І. Ф. Прокопенка, чл.-кор. В. І. Лозової. — Х. : ХДПУ, 1999. — Вип. 9. — С. 10—15.
14. Попова О. В. Розвиток інноваційних процесів у середніх загальноосвітніх навчально-виховних закладах України в ХХ столітті : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.01 / О. В. Попова. — Х., 2001. — 530 с.
15. Сафіулін В. І. Інноваційний пошук нових технологій навчання // Інноваційні пошуки в сучасній освіті / За ред. Л. І. Даниленко, В. Ф. Паламарчук. — К. : Логос, 2004. — С. 53—64.
16. Сластенин В. А., Подымова Л. С. Педагогика: Инновационная деятельность / В. А. Сластенин, Л. С. Подымова. — М. : ИЧП «Издательство Магистр», 1997. — 224 с.
17. Третьяков П. И. Управление школой по результатам: практика педагогического менеджмента / П. И. Третьяков. — М. : Новая

школа, 1998. — 288 с.
 18. Феномен інновацій: освіта, суспільство, культура : монографія / За ред. В. Г. Кременя. — К. : Педагогічна думка. — 2008. — 472 с.
 19. Хомерики О. Г., Поташник М. М., Лоренсов А. В. Развитие школы как инновационный процесс : метод. пособ. для руководителей образовательных учреждений / Под ред. М. М. Поташника. — М. : Новая школа, 1994. — 64 с.

В статье рассматриваются общие проблемы педагогической инноватики. Автор осуществляет короткий экскурс в историю происхождения и развития понятия «инновация»; анализирует сущность понятий теории педагогической инноватики; очерчивает трудности распространения педагогических инноваций; раскрывает особенности педагогических инноваций в системе высшего педагогического образования.

Ключевые слова: система высшего педагогического образования, инновация, образовательная инновация, педагогическая инновация, инновационная педагогическая деятельность, инновационный процесс, инновационная система, инновационное обучение, инновационная педагогическая технология.

General principles of pedagogical innovation are examined in the article. An author carries out short digression in history of origin and development of concept "innovation"; analyses essence of concepts of theory of pedagogical innovation; outlines difficulties of distribution of pedagogical innovations; exposes the features of pedagogical innovations in the system of higher pedagogical education.

Key words: system of higher pedagogical education, innovation, educational innovation, pedagogical innovation, innovative pedagogical activity, innovative process, innovative system, innovative teaching, innovative pedagogical technology, analyses.

Стаття надійшла до редакції 14.07.2010р.

УДК :378.046.4

Котенко О. В.,
 м. Київ

Моделювання педагогічного процесу в контексті розвитку полікультурної компетентності вчителів зарубіжної літератури

Стаття присвячена питанням моделювання педагогічного процесу розвитку полікультурної компетентності вчителів зарубіжної літератури в системі підвищення кваліфікації. Визначені структурні компоненти моделі: зміст, завдання, методи і принципи, критерії сформованості полікультурної компетентності, а також педагогічні умови розвитку полікультурної компетентності.

Ключові слова: моделювання педагогічного процесу, полікультурна компетентність, компетентнісний підхід, підвищення кваліфікації.

Формування українського освітнього простору потребує глибоких перетворень в системі підвищення кваліфікації педагогічних кадрів. Дослідження вітчизняних науковців стали важливим доказом того, що освіта сьогодні має орієнтуватись на впровадження компетентнісного підходу, підґрунтям для якого є особистісно орієнтоване, диференційоване та розвивальне навчання. Ідентифікувати лише на знаннєву парадигму освіти сьогодні вже не є достатнім, адже ця система має не лише надавати знання, але й сприяти нащеплюванню умінь пошуку знань, знаходження власного місця в світі, хто навчається, в життєвому просторі.

Сучасні світові тенденції спонукають систему освіти до розуміння необхідності відмови від застарілої системи трансляції знань від вчителя до учня, адже учитель має бути людиною з новим світоглядом, здатним усвідомити себе носієм загальнокультурних цінностей. Одним з дієвих засобів підвищення рівня якості освіти, зазначенням європейських освітян, є компетентнісний підхід до навчання. Серед пріоритетних завдань компетентнісного підходу — це не лише знаннєва поінформованість того, хто навчається, але й умінь застосовувати отримані знання вирішувати нагальні проблеми. Відтак постає питання: «Чи готові сучасні вчителі до реалізації

© Котенко О. В., 2010